

УДК 82

Бреян М.— ст. гр. 14

Гусятинський коледж Тернопільського державного технічного університету імені Івана Пулюя

«...ВІДЛІТАЮТЬ СІРИМ ШНУРКОМ ЖУРАВЛІ У ВИРІЙ...» З ІСТОРІЇ СТВОРЕННЯ ПОЕЗІЇ БОГДАНА ЛЕПКОГО «ЖУРАВЛІ»)

Науковий керівник: Дудар І.А.

Поезія Б.Лепкого перейнята великим ліризмом. Вона глибокозмістовна, мелодійна. Тому чимало його поетичних творів покладено на музику багатьма українськими композиторами – Денисом Січинським, Левом Лепким, Станіславом Людкевичем, Олександром Кошицем, Кирилом Стеценком та іншими. Багато з тих пісень, тобто поезій Б.Лепкого озвучених мелодіями українських композиторів, стали народними піснями. Ми зупинимось тільки на одній з них, яка стала надзвичайно популярною в народі і часто звучить там, де живуть українці, розкидані гіркою долею по всьому світі (та й самому Б.Лепкому довго довелося жити на чужині (Відень, Берлін, Вецлар над Ляном, Краків, де й похований). Ця пісня «Видиш, брате мій...» (у народі співається «Чуєш, брате мій...»).

Поезія написана у Кракові 1910 року. Ось що розповідає про це сам автор: «Я вертав з театру, з драми Виспянського «Ніч листопадова», під ногами шелестіло поживкле листя, а над головою лунали крики відлітаючих журавлів. Вірш склався немов сам із себе, без мого відома і праці. До його підібрав музику мій брат, Лев Лепкий, січовий стрілець, і ця композиція стала улюбленою стрілецькою піснею...» (2).

Журавлі асоціювалися з польськими повстанцями, що піднялися на боротьбу за своє визволення з-під іноземного гніту в листопадову ніч 1830 року, а також із знедоленими українцями, що змушені були покидати рідний край. «Як журавлі у вирій, — пише Микола Сивіцький, — йшли польські легіони в бурю щораз далі від рідної землі. Але вітер в очі і град товче, ломляться ключі журавлині. Збридли серце (життя?), збридли любов, отруєне тіло, і крила вже поламані, — каже поет. І в тій безнадії з'являється польський національний герой – Висоцький, щоб кинути народ у гасло революції: «Летіть, журавлі! Рознесіть по полях іскри з палаючих хат!» (3). Коли Б.Лепкий дивився драми Виспянського на краківській сцені, то він, — підкреслює М. Сивіцький, — «переживав їх нарівні з поляками, але транспонував у думці на український ґрунт» (3).

Поезія «Видиш, брате мій» була надрукована у жовтні 1912 року у львівському літературно-мистецькому часописі «Неділя». «Так народився художній текст, якому через кілька років, у період кривавої першої світової війни, судилося стати народною піснею, сумним акордом пролунати по українській землі і за її межами», - підкреслює відомий український вчений Федір Погребенник у монографії «Наша дума, наша пісня», справедливо наголошуючи, що «й кам'яне серце здригнеться, коли почує цю пісню. Скільки в ній невимовного болю, бездонного жалю, глибокого відчаю...» (4). І далі зазначає: «На хвилі трагічних подій першої світової війни виникла створена братом поета Левом Лепким мелодія до згаданого вірша Б.Лепкого, яка зразу стала поширюватись як пісня, своєрідний реквієм «тим, що впали...» (4)

1. Лепкий Б. Писання. – Київ-Лейпциг, 1992.— Т.1.— С.387.
2. Лепкий Б. Твори в двох томах. Том I. — К., 1991. — 862 с.
3. Сивіцький М. Богдан Лепкий: Життя і творчість. — Краків, 1993. – С.161.
4. Погребенник Ф. Наша дума, наша пісня. — К., 1991. — С.183.